

Janusz Szwedo
(1949, Krakkó) filológus-
arabista, a Magyar Érdemrend
középkeresztje kitüntettje

Janusz Szwedo

Teleki Pál krakkói szobrának ünnepére

Gróf Teleki Pál szobrát augusztus 14-én leplezték le Krakkóban. Az államférfi neve – és ezt örömmel tudatosíthatom – mint fogalom is egyre ismertebbé válik lengyel szellemi körökben. Szükséges is, hogy így legyen ez, mert a kiemelkedő lengyelbarát magyar személyiség – s ezt túlzás nélkül mondom – hősiesség magatartása komoly mértékben segítette Lengyelországot és más nyugati országokat 1920-ban a bolsevizmus vad áradatával szemben. Teleki később arra is képes volt, hogy bátran és a beláthatatlan következményekkel is tisztában lévén vágja oda a „nem”-et Hitler arcába, amikor a diktátor Magyarországon keresztülvonulva dél felől akarta megtámadni a lengyeleket. Erkölcsi megfontolásokra hivatkozva gyakorlatilag az öklét rázta felé, s mintha azt kiáltotta volna: „Nem, a Magyar Királyság nem vesz részt a Lengyelország elleni támadásban!” Gróf Csáky István magyar külügyminiszter Teleki kormányában megerősítette: ha a németek fegyveresen behatolnak Magyarországra a Lengyelország elleni hadműveletek során, akkor fegyveres lesz a magyarok válasza is. Teleki Pál ezzel a döntésével Magyarország sorsát is kockáztatni merete Lengyelország védelmében, és ebben rejlik döntésének valódi értéke! Ilyen tette nem volt példa a második világháború előtt. Nézzük meg

Elhangzott Krakkóban, 2021. augusztus 14-én, Teleki Pál 2020. november 4-én állított szobrának hivatalos leleplezése alkalmából.

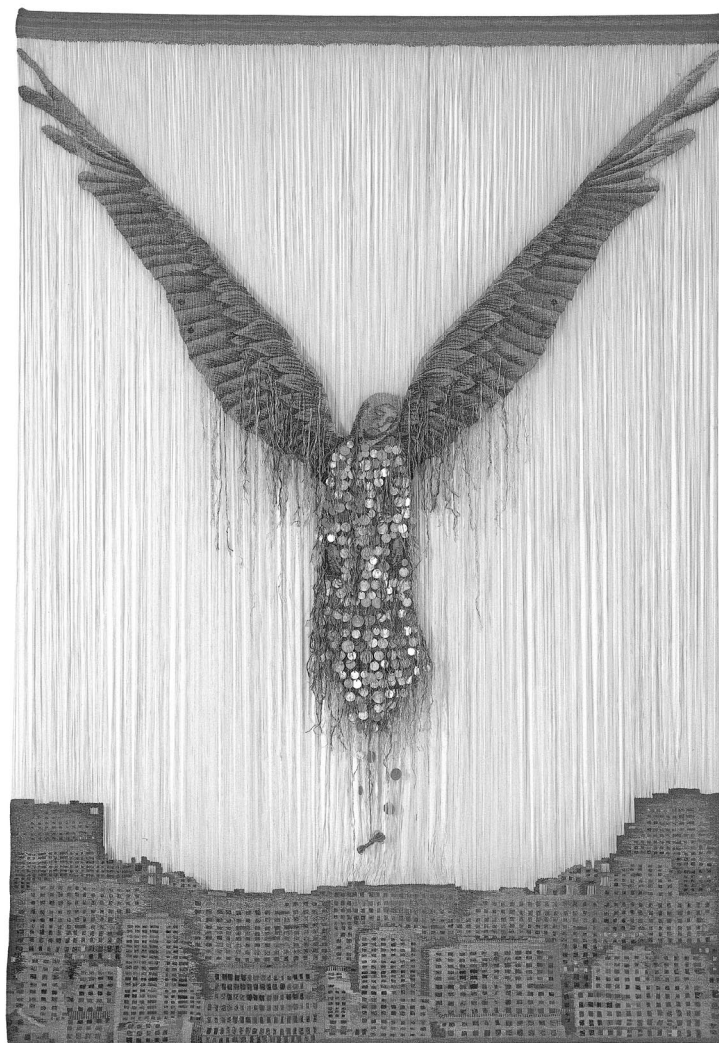
Chamberlaint, Daladiert vagy Mussolinit, hogyan viselkedtek egy évvel korábban Münchenben! Többek között Hitlertől való félelmükben aláírták a szégyenletes „müncheni szerződést”. Vajon igazán félték a háború kitörésétől? Vagy az „európai béke érdekében” írták alá a dokumentumot? Ők mindenekelőtt saját országaiknak érdekeit védték. S ennek tükrében szükséges elemezni gróf Teleki Pál hősiességét. Szembeszegülésének indoka nem lehetett semmilyen magyar–lengyel védelmi szerződés, hiszen ilyen nem is létezett. Ami azonban létezett, az az erkölcs és a hagyományos barátság volt a két nép között, szó szerint tehát (ahogy a magyar miniszterelnök távirati válaszában fejezte ki): „a magyar becsület ügye”. Nem lehet elégszer ismételni: Teleki Pál nem habozott kockáztatni hazája sorsát Lengyelország védelmében, és döntését ebben a magasrendű történelmi összefüggésben kell nézni. Ezért érdemli meg példa nélkül álló cselekedetének örök elismerését.

A független Lengyelország „fel is ébredt”, s elismerte a kétszeres magyar miniszterelnök érdemeit. 2001-ben a Lengyel Köztársasági Érdemrend Csillaggal díszített Parancsnoki Keresztet (a „Magyar Érdemrend középkeresztje a csillaggal” nevű kitüntetés megfelelőjét) adományozta posztumusz a magyar politikusnak. Varsóban és Krakkóban egy-egy utca örökíti meg a becses nevét, 2021 augusztusában pedig szobrának hivatalos leleplezésére

került sor Krakkóban. S azt is tudatosítani kell, hogy egy esztendeje Skierniewice, a Varsótól nem messze fekvő kisváros is emlékművet emelt már Telekinek, annak elismeréseként, hogy (akkor) száz esztendeje, 1920-ban egy hatalmas fegyverrakománnyal ellátott vonatot küldött a bolsevikok ellen harcoló lengyeleknek. A magyar vonat szinte az utolsó pillanatban, mindössze három nappal a döntő varsói csata (1920. augusztus 15.) előtt ért el Skierniewicébe. A Teleki parancsára szállított fegyverek lényeges szerepet játszottak Lengyelország győzelmében. Az emlékmű a skiernie-

wice-i vasútállomás közelében emlékeztet a lengyelek magyar barátjának egyedülálló tetteire.

Bevallom, hogy a magyar ügyekre érzékeny szívem számára mennyire éltetőek a fentiekhez hasonló „szikrák”! Szeretettel kívánám, hogy minél több ilyen magyar jellegű „szikra” szóródjék ki – és egyre szélesebb körökben – a lengyel társadalom rétegeiben. Személyesen pedig nagyon büszke vagyok arra, hogy éppen az én szülővárosom állított szobrot Telekinek, és remélem, hogy más lengyel városok is követik majd Krakkó példáját.

Szegény angyal (falikárpit)